

nedávné doby k hospodářským důsledkům při vyměřování dávky nebral se zřetel, byla dávka vyměřena z tohoto převodu v částce Kč 96.250.—. Tedy vyměřování bylo nespravedlivé, nikoli dávka sama.

Nyní pak byl nařízením měnicím sazbu dávky zjednáán stav odpovídající hospodářským poměrům: podle nařízení ze dne 25. června 1926, č. 121 Sb. z. a n., podle něhož platí se z přírůstků do 600% z hodnoty pozemku nabytého před 1. lednem 1923 pouze 5% s obvyklým jinak počítáním (srážky na delší držbu a pod.). Při pozemcích nabytých po 1. lednu 1923 a později znovu prodaných za cenu vyšší platí dosavadní sazby, jež zdají se vysokými, jež ale nyní za poměrné stálosti měny budou skutečně postihovati vyšší pozemkovou cenu a budou jistě vyhovovati požadavku spravedlnosti.

Za dřívějšího stavu nedalo se o dáve z přírůstků mluvit, pokud zvýšení nepřevyšovalo poměrné znehodnocení měny. Jinou otázkou však zůstane, že hodnoty realitní nyní z valutového převratu vyjdou poměrně bez újmy, kdežto hodnoty kapitálové, jež v praxi jeví se jako pohledávky, ať již jako vklady peněžní, dluhy ústavů nebo jako cenné papíry dluhy zavázaných, nebo jako pohledávky ať hypoteční nebo nezajištěné nároky věřitelů, jsou spláceny v měně znehodnocené, tedy ve zlomku původní pohledávky, a že tedy na úkor věřitelů jsou obohaceni dlužníci. To však nese sebou rozvrat měny, a proti hospodářským faktorům nedá se trvale s úspěchem vystupovati zásahem, aniž by všichni byli uspokojeni. dnk.

LITERATURA.

Dr. Václav Müller: Náboženské poměry v československé republice. — Praha 1925. Obč. knih. 66—68, min. šk. a n. o. Str. 105 a 1 mapka. 5.— Kč. — Knížka podává přehled náboženských poměrů u nás. Ve své knížce uvádí autor nejdříve poměry mezi státem a církví na území státním. Dále se zmiňuje o nynějším vztahu mezi státem a církvemi u nás. V dalším pojednává o jednotlivých církvích u nás a též o bezkonfesnosti. Posléze zmiňuje se o úpravě poměru státu a církve. Připojená mapka uvádí diecese římské i řecké katolické církve.

Škoda jest, že autor, ač knížku vydal v r. 1925, opírá se o statistické údaje z r. 1921, zjištěné sčítáním, a že nepoužil dat novějších, jak by se u něho dalo čekat. Pro laika podává však tato knížka zcela ucelený obraz našich náboženských poměrů. —jr—

Dr. Karel Šedivý, Cesty československé vnitřní politiky 1918—1925. Praha. 1925. Orbis. »Časové otázky« sv. 2. f. 16. str. 62 a příl. Kč 8,00. — V knížce Šedivého dostává se nám konečně již dosti hledané příručky pro jednotlivé údaje československé politiky vnitřní za 7 let republiky. Probírají se tu jednotlivé vlády, jak za sebou následovaly a se střídaly a u každé se vysvětluje, jaký program politický při svém nástupu oznámila, s jakými potížemi musila zápasit a konečně jakých výsledků se dopracovala. Je možno říci, že autor je velmi objektivní, nevychvaluje, ani nehaní a tak vskutku jeho knížka je nestranná a proto tím cennější v záplavě ryze stranické literatury. Bude vítanou příručkou pro toho, kdo chce se informovati o jednotlivých fásích naší vnitřní politiky. Bylo by si přát, aby jako vhodný protějšek dostalo se nám záhy podobného i nestranného vylíčení naší vnější politiky zahraniční. Či není to vůbec na tomto poli možno? Ča.

Karel Kyas, Hlučínské paměti. — Obzina, Vyškov. 1926, f. 16, str. 77. — V několika drobných kapitolách na podkladě studia archivních pramenů podává nám autor výhledy do minulého života v kraji hlučínském. Není to studie přísně vědecká, nýbrž naopak podávají se tu ukázky ve formě beletristické, než přece jen značně k našemu užítku, protože o tomto území, českému státu skoro na dvě stě let odcizeném,

máme toho velmi, až příliš málo. A v tom je největší cena práce Kyasovy. Ča.

H. Traub, Naše politické dějiny v 19. století. — Praha. 1926. Knihy pro každého. 17. 16°. str. 155. Kč 7,50. — V populární sbírce Státního nakladatelství v Praze vyšel pěkný tento přehled prof. Trauba našich politických dějin v minulém století. Autor líčí dějiny politické v přesném sledu časovém a tak dobře poskytuje názor o rozvoji naší politiky. Nedosahuje sice nikde úplnosti díla Srbova neb Novotného, avšak pro první informaci zcela dobře vystačí. Ča.

Dr. Ladislav Rašín, Vznik a uznání Československého státu. Praha 1926, str. 327. — Reklama, která předcházela publikaci syna našeho velikého státníka, vzbudila přirozeně naši zvědavost, jaké světlo a jaká nová hlediska přináší kniha po stránce právní o vzniku a uznání československého státu. Tato zvědavost byla u nás tím zdůvodněnější, ježto nepatříme do řady těch kritiků, kteří by měli radost nad metodickými i věcnými poklesky autorovými. Bohužel četba Rašínovy knihy, posvěcené památce velkého Rašína, trpce zklamala naše očekávání, poněvadž autor nesnaží se o objektivní hodnocení právní skutečnosti, kterou představuje československý stát, nýbrž zjevně usiluje umělými právními argumentacemi podepíratí svůj politický názor o tom, kdo má větší politickou zásluhu o utvoření našeho státu, zda akce legii či akce domácích revolucionářů.

Náš autor rozdělil si práci na II kapitol.

V kapitole první všímá si základních pojmů veřejného práva mezinárodního. Z práva mezinárodního chce dělat právní primitivismus, což svědčí jasně o tom, že prakticky ani theoreticky neměl příležitost vážněji se obíratí problémy práva mezinárodního. Prohlašuje s emfází, že právo mezinárodní je nejsrozumitelnější z věd právních, neboť prý tu technické pojmy a abstraktní teorie nehrají velkou úlohu. Je přece snad i u nás s dostatek známo, že žádné právní odvětví nemůže pracovat bez abstrakcí, rekte pojmů, a bez konstrukcí; o právu mezinárodním nelze však vážně tvrditi, že by na př. v něm abstrakce, presumpce a fikce byly méně zastoupeny než v jiných právních odvětvích, ba naopak zdá se nám, že v něm presumpce a fikce mají politování hodnou převahu. Není ovšem našim zaměstnáním provozovati statistiku vědeckých pojmů a dle jejích výsledků puncovat to které právní odvětví za vědu prvního nebo nižšího stupně.

S hlediska klasifikačního drží se autor obvyklého dělení práva mezinárodního na veřejné a soukromé, aniž by si blíže uvědomil, že dnes ještě nemáme skutečného mezinárodního soukromého práva.

Kapitolu druhou věnoval autor pojmu státu, rozdělení států, vzniku a jich zániku, jakož i právním důsledkům vzniku, rozšíření zániku státu. Definici státu a suverenity státu podává ve smyslu tradičních definic sociologických, aniž by zdůraznil náležitě rádivou jednotu státu. Nesprávně se domnívá, že stát může vzniknouti mezinárodní smlouvou.

Kapitola třetí jedná o uznání státu.

V kapitole čtvrté věnuje autor pozornost uznání povstalců za válčící stranu. Při tom kladé nesmírnou váhu na to, že držba určitého území je nutnou pro uznání za válčící stranu. Z toho později dedukuje, že Čechoslováci nemohli býti uznáni za válčickou stranu. Toto stanovisko není v soulhse s právem mezinárodním.

Vyloživ v páté kapitole problém uznání vlády, obrátil autor svou pozornost k otázce vzniku a uznání československého státu. V kapitole šesté všímá si otázky vzniku a uznání československého státu na mírové konferenci, a má za to, že o uznání tohoto státu lze mluvití teprve tehdy, když byli čs. delegáti připuštěni na mírovou konferenci t. j. od 18. ledna 1919. Toto stanovisko je právně zcela neudržitelno, nehledě ani k tomu, že již před touto dobou byly některé státy u nás diplomaticky zastoupeny.

V kapitole sedmé prechází autor k otázce vzniku a uznání našeho státu v reparační komisii. V následující pak kapitole podrobuje kritice jednotlivé uznávací akty a popírá, že by se některý z nich týkal uznání našeho státu. S reparační komisii je míti za to, že akty, vyslovující uznání Národní rady československé za provisorní vládu, znamenají uznání státu. Autor náš odmítá možnost anticipovaného uznání státu, aby mohl hodně vysoko vyzvednouti politický význam domácí revoluce, které Pekař říká »slavnost osvobození«. Tak jako prof. Dr. H o b z a, tak i my stojíme na stanovisku, že anticipované uznání státu je možné, neboť právo mezinárodní již před válkou takové možnosti vůbec nevylučovalo. Právu mezinárodnímu není totiž institut uznání státu pod v ý m í n k o u s u s p e n s í v n ý nebo resolutivní neznám.

V kapitole desáté prozrazuje autor, že se neseznámil s institutem mezinárodní sukcese států, kterou velmi naivně pokládá za ústav soukromoprávní. Má na zřeteli posloupnost dědickou. Sukcesí není pouze cese, nýbrž i revoluce, vedoucí k osamostatnění části starého státu. Je to arci sukcese jednostranná. A k té došlo v případě vzniku našeho státu.

V kapitole jedenácté dotýká se autor morálního významu 28. října 1918.

Kniha je zakončena sbírkou některých dokumentů, a je přirozeno, že mnoho dokumentů v ní chybí, ježto jsou dosud nepřístupnými.

Již úvodem jsme řekli, že kniha nás zklamala. O slavné naší revoluci jistě potřebujeme knihy, která by objektivní analysis i synthesou řešila celou řadu problémů mezinárodně-právních, souvisejících se vznikem nového státu. Jest ovšem otázkou, zda dosavadní plichtění metody právní se sociologickou může splatiti dluh československých právníků, dluh — 28. říjnu 1918.

Dr. Bohumil Kučera.

Dr. Jozef Fundárek: Obchodný zákon platný na Slovensku a Podkarpatskej Rusi. Nákladom Právnickej Jednoty na Slovensku v Bratislave, 1926. Strán 390, cena 60— Kč.

Už dlho sme postrádali na Slovensku preklad maďarského obchodného zákona (Zákonný článok XXXVII.: 1875), ktorý by bol komentovaný príslušnými nariadeniami a zásadnými rozhodnutiami Kurie, rešp. Najvyššieho Súdu. Doterajší preklad K l ú č o v s k é h o a Č o r b u bol v tomto smere nevyhovujúci a pri tom rečove veľmi nedokonalý. Tieto vady vykazoval aj pozdejša kniha Dra S l á v i k a. Vyhoveť praniam právnických kruhov nie len na Slovensku, ale v celom štáte vzala si za úkol Právnická Jednota na Slovensku, ktorá poverila touto prácou znalca obchodného práva Dra F u n d á r k a, tajomníka bratislavskej burzy. Kto zná tunajšie pomery nemôže neuznať zásluhu tejto práce, ktorá skytá nesporne veľmi dobrú pomocku pre právnikov.

Preklad rečove je veľmi zdarilý a opiera sa na doslovné znenie maďarského zákona, ako to uvádza sám autor. Na zmeny prevedené našimi zákonmi je poukázané len pod čiarou. Bolo by bývalo účelnejšie text samotného zákona upraviť dl'a neskorších zákonov, aby bol získaný lepší prehľad; takto je človek nútený hľadať zákony vo Sbíerke zákonov a nariadení, na ktoré je pod čiarou odkázaný. Aby som uviedol niekoľko prípadov v § 6. je uvedený zákonný článok VII.: 1872 a pod čiarou sa odkazuje čitateľ na nový živnostenský zákon č. 259/24; formálne by bolo správnejšie v texte § 6. vynechať zmienený zákonný článok, a nahradiť ho priamo zákonom č. 259/24, keď že autor neskôr uvádza znenie tohto zákona; na pr. §§ 55., 57., 58. atd. To isté platí pre § 8. Ďalej autor prehliadnul tú okolnosť, že preklad má slúžiť za príručku aj tým právnikom, ktorý nerozumia maďarsky. Veľmi často odkazuje totiž na nariadenia byv. uhorského ministerstva obchodu, bez toho, čo by v prilohe, alebo pod čiarou uviedol preklad maďarského textu. Tak je tomu na pr. u § 7 (str. 15.). u § 3. zákonného

článku XXV.: 1900 (str. 361). Podobne odkazuje autor na čsl. zákony, ktoré doteraz menily alebo doplňovali obchodný zákon. Na pr. u § 55., u § 61., u § 210., 223. atd. Zákony o spoločnosti s ručením obmedzeným, ďalej o smlúve nakladateľskej nie sú uvedené; autor odkazuje na príslušné časti Sberky zákonov a nariadení.

Ako sme vzpomenuli zákon je rečovo dokonalý, opiera sa o novú terminologiu právnickú. Bohatá judikatura Kurie je zaradená pod príslušné paragrafy a preto je príručka veľmi prehľadnou. Na niektorých miestach judikatura Najvyššieho súdu je veľmi kusá, autor uviedol len niektoré dôležitejšie. Na pr. u akciovej spoločnosti u § 160. o úrokoch pri uvedených zákonných článkoch str. 363 až 368. Dúfame, že toto záslužné dielo nezostane ojedinelé a že sám autor v najbližšej dobe predloží verejnosti slovenský preklad už zmienených nariadení ako doplnok k tomtu dielu. Kš.

Předpisy jazykového práva. Upravil Antonín Hartmann. V Praze. 1926. »Kompas«. Koment. zák. čs. rep. XVI. Str. 314. 16°. Kč 25.—.

Jazykový zákon, prováděcí nařízení, spolu s ostatními předpisy jazykovými. Zpracoval Dr. Ladislav Prokop. V Praze 1926. Nákladem Státní tiskárny v Praze. Stran 246. — Cena Kč 22.—.

Vydáním jazykových nařízení vzbudil se široký zájem o jazykové právo, jež konečně bylo u nás upraveno normou, která estetně vyhovovala dosavadní praxi. Pro obor některých ministerstev byly tak fixovány jazykové předpisy, takže vývoj jazykového práva byl jaksi té doby vyvrcholen. Kromě jiných příruček, jež jsou nedokonalé, vyšly také výše uvedené dvě sbírky přehledné, jasné a vyčerpávající. Jest to v prvé řadě obšírná práce odborového přednosty ministerstva spravedlnosti Antonína Hartmanna, která vyšla jako XIII. svazek ve sbírce Kompassu. Práce má historický úvod, a po té probírá jednak jazykový zákon, jednak nařízení k němu vydané, majíc stálý zřetel k judikatuře nejvyššího správního soudu. Z bohaté sbírky judikátů lze dobře pozorovati, jak nařízení jazyková na judikatuře budují. Autor oproti ustálené praxi cituje jednotlivá rozhodnutí obšírně s odůvodňováním, čímž stává se práce jeho jednak do jisté míry nepřehlednou sice, jednak však dokumentární. Hojná statistika a to jak před vydáním jazykových nařízení pořizena, tak speciálně sestavovaná na podkladě nařízení: jako seznam okresů s dvoutřetinovou většinou jinojazyčnou a pod., dokládá skutečný stav. Ke knize jsou připojeny také jazykové předpisy, platné v jiných oborech státní správy, respektive normy speciální, jako předpisy pro zákonodárné sbory a pod. Vydání Hartmanovo jest vyčerpávající a důkladné.

Vydání Prokopovo jest co se aparátu použitého týče také úplné, podává však látku ve formě volného výkladu u jednotlivých paragrafů jazykového zákona. Nařízení jest podáno hladčeji, s doplňujícími vysvětlivkami, a jest přehlednější co se látky týče. Také zde jsou probrány důkladně rozhodnutí nejvyššího správního soudu, avšak pouze ve svých resultátech. Velice sympatické jest uspořádání všech jazykových předpisů dosud u nás vyšlých, a to jak v normách vnitrozemských, tak ve smlouvách mezinárodních. Seznam soudních okresů není dosti instruktivní, ježto se v něm uvádějí pouze okresy menší nové bez udání poměru národnostního a počtu obyvatelstva. Ukázalo by se, že jest mnoho okresů t. zv. německých, kde jest ani ne 10.000 obyvatel, kdežto české okresy soudní mají pravidelně kolem 30.000 až 40.000 obyvatel, ač stotisícové okresy české nejsou výminkou.

Obě knihy o jazykovém právu budou v praxi se často používatí, než stav nyní praktikovaný bude běžný všem občanstvu. Důfáme, že jazyková nařízení se vžijí snadno a rychle, a k tomu jistě knihy uvedené přispějí svým způsobem. dnk.